Oświadczenie złożone
przez senatora Rafała Muchackiego
na 37. posiedzeniu Senatu
w dniu 12 lipca 2013 r.

Oświadczenie skierowane do ministra pracy i polityki społecznej Władysława Kosiniaka-Kamysza

Szanowny Panie Ministrze!

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (dalej: ustawa o pieczy) ustala zasadę, że za pobyt dziecka w pieczy zastępczej odpłatność ponoszą rodzice lub inna osoba dysponująca majątkiem dziecka.

Sama zasada wydaje się słuszna, gdyż to do rodziców należy obowiązek ponoszenia kosztów utrzymania ich dzieci. Niemniej w praktyce są ogromne trudności ze ściągalnością tych opłat. W większości przypadków dzieci umieszczone w pieczy zastępczej pochodzą z rodzin patologicznych lub wyjątkowo ubogich, w których rodzice nie są w stanie i nie będą w stanie ponosić odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Oczywiście istnieje możliwość wydawania decyzji o odstąpieniu od ustalenia tej opłaty – art. 194 ust. 3 ustawy o pieczy – co więcej, samorząd ma swobodę w zakresie kreowania warunków odstąpienia od ustalenia opłaty, niemniej wydaje się, że są to rozwiązania niewystarczające.

Zasadne byłoby, aby w ustawie wskazano wprost, że opłata może zostać ustalona (a zatem podkreślono by fakultatywność przyjęcia takiego rozstrzygnięcia), jeżeli organ na podstawie posiadanych przez siebie informacji uzna, że jest szansa na pokrycie przez rodziców kosztów pobytu dziecka w pieczy choćby w części. Zatem jeżeli organ wiedziałby, iż stan majątkowy tych rodziców nie rokuje żadnych nadziei, albo nie był w stanie choćby ustalić miejsca pobytu rodziców, nie musiałby nawet wszczynać postępowania w sprawie ustalenia opłaty, aby następnie odstępować od ustalenia opłaty. Wystarczyłaby sama wiedza (okoliczności znane z urzędu) o beznadziejnym stanie majątkowym rodziców lub niewiedza co do miejsca ich pobytu.

Pozytywne aspekty takiego rozwiązania są następujące:

– spadek liczby prowadzonych postępowań administracyjnych (prowadzących następnie do odstąpienia od ustalenia opłaty lub umorzenia opłaty w późniejszym czasie);

– ograniczenie sytuacji, gdy rodzice są całkowicie bierni w toku postępowania administracyjnego, następnie zostają obciążeni odpłatnością, dług narasta do ogromnych rozmiarów, rodzice umierają (lub rodzic, jeżeli drugi nie był nawet znany), zaś dzieci są obciążone długiem z tego tytułu. Wbrew pozorom nie są to takie rzadkie przypadki;

– samorządy nie będą generowały „wirtualnych" dochodów budżetowych, które widnieją w księgowości jako należne i trzeba je traktować jako istniejące, gdy tymczasem wszelkie egzekucje są bezskuteczne albo nie można w ogóle ustalić aktualnego miejsca pobytu rodziców.

W związku z tym proszę o informacje, czy ministerstwo rozważa takie rozwiązanie i czy wpływały do niego informacje o niskiej ściągalności opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Łączę wyrazy szacunku
Rafał Muchacki